

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ

Кафедра інформаційних та комп'ютерних технологій

ЗАТВЕРДЖУЮ

РОБОЧА ПРОГРАМА

Навчальної дисципліни «Операційні системи»

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Спеціальність 121 Інженерія програмного забезпечення

Освітня програма Інженерія програмного забезпечення

Факультет Мехатроніки та комп'ютерних технологій

Київ 2024 рік

РОЗРОБЛЕНО: Київський національний університет технологій та дизайну

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Новак Дмитро Сергійович, доцент кафедри інформаційних та комп'ютерних технологій, к.т.н., доц.

Схвалено Вченою Радою факультету мехатроніки та комп'ютерних технологій
Протокол від «28» 08 2024 року № 2

Декан факультету МКТ Борис ЗЛОТЕНКО

Обговорено та рекомендовано на засіданні кафедри інформаційних та комп'ютерних технологій

Протокол від «28» 08 2024 року № 2

Завідувач кафедри ІКТ Владислава СКІДАН

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика дисципліни	
		денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів – 2	Галузь знань 12 Інформаційні технології Спеціальність 121 Інженерія програмного забезпечення Освітня програма Інженерія програмного забезпечення Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)	обов'язкова	
Змістові модулі – 1		Рік підготовки:	
Розділи – 1		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання не передбачено		Семестр	
		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 60		Лекції	
		12 год.	2 год.
		Практичні, семінарські	
		12 год.	2 год.
Тижневих годин для денної форми навчання:		Лабораторні	
аудиторних – 2 (1 семестр)		-	-
самостійної роботи здобувача вищої освіти – 3 (1 семестр).		Самостійна робота	
		36 год.	56 год.
		Індивідуальне науково-дослідне завдання: -	
		Вид контролю: залік (1 семестр).	

2. АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча програма навчальної дисципліни складається з одного змістового модуля.

Мета курсу – полягає у формуванні знань та навичок аналізу, вибору і застосування методів та засобів забезпечення інформаційної безпеки в операційних системах, спрямованих на захист даних, ресурсів та забезпечення стабільної й безпечної роботи систем.

Результати навчання дисципліни (ПРН 7, ПРН 21):

знати і застосовувати на практиці фундаментальні концепції, парадигми і основні принципи функціонування мовних, інструментальних і обчислювальних засобів інженерії програмного забезпечення.

вміти: аналізувати, вибирати, кваліфіковано застосовувати засоби забезпечення інформаційної безпеки і цілісності даних відповідно до розв'язуваних прикладних завдань та створюваних програмних систем;

здатен продемонструвати: розуміння роботи операційних систем і їхніх компонентів у контексті інженерії програмного забезпечення, навички ефективного застосування засобів забезпечення безпеки даних в операційних системах;

володіти навичками: налаштування і адміністрування компонентів операційних систем із врахуванням вимог інформаційної безпеки, використання сучасних засобів і технологій для захисту цілісності даних та підтримки стабільної роботи операційних систем;

самостійно вирішувати: завдання із впровадження механізмів інформаційної безпеки в операційних системах, проблеми оптимізації операційних систем із забезпеченням захисту даних та стабільності їх роботи, питання інтеграції засобів захисту в операційні системи відповідно до прикладних завдань.

Види навчальних занять: лекція, практичне, консультація.

Методи навчання: словесний, пояснювально-демонстраційний, метод проблемного викладання, репродуктивний, дослідницький.

Методи контролю: усний, письмовий, практичний, тестовий.

Форми підсумкового контролю: залік (1 семестр).

Засоби діагностики успішності навчання: індивідуальні завдання, питання для модульного контролю, тести, питання для підсумкового контролю.

Мова навчання: українська.

3. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ СЕМЕСТР 1

Змістовий модуль 1. Операційні системи.

Тема 1. Огляд операційних систем, основні принципи їх роботи.

Поняття операційної системи (ОС). Історія розвитку ОС. Користувацькі інтерфейси ОС. Класифікація ОС за сферою застосування та архітектурою.

Тема 2. Операційні системи на основі ядра Linux.

Віртуалізація. Файлова система Linux. Базові команди Linux. Пакетні менеджери, репозиторії застосунків. Користувачі та дозволи.

Тема 3. Багатопотоковість, планування та диспетчеризація.

Потоки: призначення, переваги, виклики. Основні моделі та стратегії багатопотоковості.

Бібліотеки для роботи з потоками . Основні поняття планування. Приклади алгоритмів планування.

Тема 4. Файлові системи, безпека і захист операційних систем.

Основні поняття файлової системи. Роль та рівні організації файлової системи. Базові поняття і принципи безпеки ОС. Автентифікація та авторизація. Аудит.

Тема 5. Керування процесами та потоками.

Проблеми міжпроцесової та міжпоточної взаємодії. Синхронізація. Передача даних між процесами.

Тема 6. Віртуалізація та системи її підтримки.

Поняття про віртуалізацію. Історія віртуалізації. Огляд технологій віртуалізації.

4. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів (розділів) і тем	Кількість годин														
	Денна форма здобуття вищої освіти							Заочна форма здобуття вищої освіти							
	усього	у тому числі:						усього	у тому числі:						
		л	пр	лаб	сем	інд	СРС		л	пр	лаб	сем	інд	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Освітній компонент 6															
Семестр 1 Змістовий модуль 1. Операційні системи															
Тема 1. Огляд операційних систем, основні принципи їх роботи.	10	2	2				6	10							10
Тема 2. Операційні системи на основі ядра Linux.	10	2	2				6	10	1	1					8
Тема 3. Багатопотоковість, планування та диспетчеризація.	10	2	2				6	10							10
Тема 4. Файлові системи, безпека і захист операційних систем.	10	2	2				6	10							10
Тема 5. Керування процесами та потоками.	10	2	2				6	10							10
Тема 6. Віртуалізація та системи її підтримки.	10	2	2				6	10	1	1					8
Разом за змістовим модулем 1	60	12	12				36	60	2	2					56
Всього годин за дисципліною	60	12	12				36	60	2	2					56

5. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Семестр 1

№ з/п	Назва теми лабораторного заняття	Кількість годин
1	Встановлення ОС Linux в Oracle VirtualBox.	4
2	Робота з файловою системою ОС Linux.	4
3	Робота з процесами ОС Linux	4
Всього		12

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Види робіт	Кількість годин
Семестр 1		
1	Підготовка до практичних робіт	26
2	Опрацювання тем, які не викладаються на лекціях	5
3	Підготовка до всіх видів контролю	5
Всього за 1 семестр		36
Всього		36

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

До заліку (1 семестр)

Поточне оцінювання та самостійна робота							ПК (тестовий)	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6			
15	15	15	15	15	15	10	100	

Розподілу балів з дисципліни (1 семестр)

Види оцінювання	T1	T2	T3	T4	T5	T6	Усього
Виконання і захист практичних робіт	12	12	12	12	12	12	72
Тематичний контроль	3	3	3	3	3	3	18
Підсумковий контроль (тестовий)	10						10
Всього з дисципліни							100

Критерії оцінювання

Завдання оцінюються у відсотках від кількості балів відведених на відповідний вид роботи за темою із заокругленням до цілого числа залежно від вагомості помилок:

0% – завдання не виконано;

30% – завдання виконано частково і містить суттєві помилки під час виконання та захисту

роботи;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки під час розрахунків та захисту роботи;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, але містить несуттєві помилки у виконаних завданнях та під час захисту роботи;

100% – завдання виконано у повному обсязі та захищено без помилок та зауважень.

Відповідність шкал оцінок якості засвоєння навчального матеріалу

Оцінка за національною шкалою для екзамену, КП, КР /заліку	Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
Відмінно/зараховано	90-100	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
Добре/зараховано	82-89	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
	74-81	C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
Задовільно/зараховано	64-73	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
	60-63	E	Достатньо (виконання відповідає мінімальним критеріям)
Незадовільно/незараховано	35-59	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
	0-34	F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

8. ПОЛІТИКА КУРСУ

8.1. Обов'язкове дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

8.2. Для отримання максимального балу з дисципліни необхідно виконати й захистити усі завдання в повному обсязі.

8.3. У випадку несвоєчасного виконання запланованих робіт здобувач вищої освіти погоджує з викладачем нові терміни їх здачі але не пізніше дати початку екзаменаційної сесії.

8.4. При виявленні ознак плагіату робота повертається на доопрацювання. У випадку повторного виявлення плагіату робота анулюється і видається новий варіант завдання.

8.5. Теоретичний матеріал пропущених лекційних занять здобувач опрацьовує в МСОП, у разі потреби може отримати консультацію викладача.

8.6. Пропущені лабораторні заняття повинні бути самостійно відпрацьовані та захищені у терміни погоджені з викладачем.

8.7. У разі робочої потреби в ході лекційних та лабораторних занять студенти використовують мобільні пристрої, як інформаційно-комунікаційний інструмент.

8.8. Оскарження оцінювання за конкретним видом роботи можливе з перескладанням, але не пізніше екзаменаційної сесії.

8.9. Допускається визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих у

неформальній освіті відповідно до «Положення про порядок визнання та перезарахування результатів навчання, здобутих шляхом формальної, неформальної та/або інформальної освіти та визначення академічної різниці у КНУТД».

9. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Модульне середовище освітнього процесу (дисципліна «Операційні системи»). URL: <http://msnp.knutd.edu.ua/>

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Jaeger, T. (2022). Operating system security. Springer Nature.
2. Marwedel, P. (2021). Embedded system design: embedded systems foundations of cyber-physical systems, and the internet of things (p. 433). Springer Nature.
3. Englander, I., & Wong, W. (2021). The architecture of computer hardware, systems software, and networking: An information technology approach. John Wiley & Sons.
4. Nisan, N., & Schocken, S. (2021). The elements of computing systems: building a modern computer from first principles. MIT press.
5. Аyyavaraiah, M. (2021). Operating system. Horizon Books (A Division of Ignited Minds Edutech P Ltd).

Додаткова

1. Weyns, D. (2020). An introduction to self-adaptive systems: A contemporary software engineering perspective. John Wiley & Sons.
2. Stallings, W. (2018). Operating Systems: Internals and Design Principles, 9/e. Pearson IT Certification.

11. ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. GeeksforGeeks. What is an Operating System? - GeeksforGeeks. URL: <https://www.geeksforgeeks.org/what-is-an-operating-system/> (дата звернення: 28.08.2024).
2. Operating System - Overview. URL: https://www.tutorialspoint.com/operating_system/os_overview.htm (дата звернення: 28.08.2024).
3. Debian -- The Universal Operating System. URL: <https://www.debian.org/> (дата звернення: 28.08.2024).

ПОГОДЖЕНО з випусковою кафедрою інформаційних та комп'ютерних технологій:

Завідувач кафедри ІКТ
«28» серпня 2024 р

Владислава СКІДАН

ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол засідання кафедри від « ____ » _____ 20 ____ р. № _____

Завідувач кафедри

_____
(підпис)

_____
(Власне ім'я ПРИЗВИЩЕ)

ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол засідання кафедри від « ____ » _____ 20 ____ р. № _____

Завідувач кафедри

_____
(підпис)

_____
(Власне ім'я ПРИЗВИЩЕ)